UUTISET

Kymmenen viikon päästä voi olla kiire pellolle.

TOIMITUSJOHTAJA JUHANI MUHONEN, CEMAGRO

PTT:N TALOUSTUTKA

Valtio ja markkinat – renkejä vai isäntiä?

Näin presidentinvaalien loppusuoralla, kun ehdokkaita on enää kaksi, ei taloustutkakaan voi olla rekisteröimättä vaalikeskusteluja.

Presidentistähän ollaan tekemässä arvojohtajaa. Presidentti on kuitenkin toimija myös talouselämässä siitä huolimatta, että hän ei suoraan vaikuta talouspolitiikan harjoittamiseen. Kotimaan talousasioissa presidentin vaikutus voi olla pieni, mutta kansainvälisillä kentillä hänestä voi tulla näkyvä toimija.

Presidenttiehdokkaat ovat kommentoineet kysyttäessä myös globalisaatiota ja pääehdokkaiden on kerrottu olevan siitä eri mieltä. HBL:n vaalikoneen mukaan Niinistö on ”osittain samaa mieltä” siitä, että kaupan edistäminen on presidentin ulkomaanmatkoilla ihmisoikeuksia tärkeämpää, kun taas Haavisto on tästä ”täysin eri mieltä”. Tällä perusteella Niinistö näkee presidentin roolin erityisesti yritysten kansainvälistymispyrkimysten tukijana. Haavisto taas haluaa korostaa presidentin tehtävissä ihmisoikeuskysymyksiä.

Niinistö on siis kannaltaan markkinaliberaali eli hän näkee valtion tehtävän lähinnä markkinoiden tehokkaan toiminnan tukemisessa. Haavisto taas vastustaa markkinavoimien liikaa valtaa eikä siksi halua asettua niiden juoksupojaksi.

Voisiko kysymyksen kiteyttää siihen, tuleeko valtion edistää markkinoiden toimintaa vai markkinoiden valtion toimintaa?

Globalisaatioon liittyen ehdokkaat ovat ottaneet kantaa myös sen vaikutuksesta hyvinvointivaltioon. Haaviston mukaan globalisaatio voi olla uhka pohjoismaiselle hyvinvointivaltiolle. Niinistö on tästä ”jokseenkin eri mieltä”.

Markkinat kuitenkin tarvitsevat ohjausta ja säätelyä. Ne eivät nimittäin toimi tehokkaasti. Globaalin tason ongelmat – velkaantuminen, vaihtotaseongelmat, tuloerojen kasvu, kehitysloukut ja globaalit ympäristöongelmat – eivät ratkea ilman, että päättäjillä on näkemys näiden ongelmien merkittävyydestä ja ratkaisukeinoista. Ilman markkinamekanismeihin puuttumista näitä ongelmia ei pystytä ratkaisemaan. Ainakin tähänastiset presidentit ovat osallistuneet näihin keskusteluihin. Hyvin toimiva valtio tarvitsee tehokkaasti toimivat markkinat.

Markkinoiden toiminta on tehotonta siksi, että sen tuottama kasvu ei ole kestävää millään kestävän kehityksen mittarilla. Presidentin tehtävä on luoda uskoa talouskasvuun, joka samalla ratkaisee globaaleja ongelmia. Silloin globalisaatio ei ole uhka pohjoismaiselle hyvinvointivaltiolle, kuten Haavisto pelkää.

Haluaisinpa vielä nähdä Suomen presidentin pitävän tiedotustilaisuutta onnistuneiden kauppaneuvotteluiden päätteeksi. Näissä neuvotteluissa Suomi olisi ollut edistämässä vihreän teknologian innovaatioiden vientiä esimerkiksi Kiinaan. Tiedotustilaisuudessa Suomen presidentti ja Kiinan keisari kantaisivat huolta markkinoiden uusiutumiskyvystä ja keskiluokan kurjistumisesta. Molemmat päämiehet esittäisivät ehdotuksia hoivapalveluiden kehittämiselle. Hyvällä asialla presidenttikin voi toimia juoksupoikana.

LEENA KERKELÄ
on PTT:n ekonomisti.
leena.kerkelä@ptt.fi

Lannoitteiden raaka-aineet halpenivat viidenneksen

Talouden epävarmuus ja viljan hintojen kääntyminen laskuun hyydytti kehittyneiden maiden lannoitemarkkinat ja sysäsi hinnat laskuun. Pohjaa ei ehkä ole vielä saavutettu.

MARKKU VUORIKARI

Tiloilla on tavallista vähemmän lannoitteita varastossa, mutta se ei ainakaan vielä ole lisännyt kysyntää.

Lannoitteiden tärkeimpien raaka-aineiden typen ja fosforin hinnat kääntyivät laskuun marraskuussa ja parissa kuukaudessa dollarimääräiset hinnat ovat vajonneet noin viidenneksen.

Tärkeimmän typpilannoitteen, urean, hinta sukelsi joulukuussa, kun talouden epävarmuus leikkasi kysyntää ja lannoitteista oli ylitarjontaa.

Rekyyli iski vuoden vaiheessa ja hinnat elpyivät tovin, mutta pari viikkoa on menty taas alaspäin, ilmenee yhdysvaltalaisen markkinoita seuraavan Profercyn viikkokatsauksessa.

Profercy pitää mahdollisena, että hintojen lasku jatkuu ainakin, jos markkinat toimivat samaan tapaan kuin syksyn 2008 hintaromahduksen jälkeen. Nousupyrähdystä seurasi pitkä ja loiva lasku.

Toimitusjohtaja **Juhani Muhonen** Cemagrolta muistuttaa, että hintojen muutokset ovat isoja dollareina. Euroalueen kriisi ja euron heikentyminen suhteessa dollariin vaimentavat euromääräisiä muutoksia.

NPK-lannoitteet hidasliikkeisiä

Suomalaiset lannoitealan toimijat korostavat, että raaka-aineiden hinnat eivät suoraviivaisesti vaikuta kotimaan markkinahintoihin. Moniravinteisten NPK-lannoitteiden hinnat ovat perinteisesti vakaita eikä isoja muutoksia odoteta nytkään.

Tulevaa hintakehitystä ei kukaan suostu arvailemaan, ei edes sen suuntaa.

Ureaa noteerataan maailmalla päivittäin ja hinnat vaihtelevat herkästi.

Sen sijaan ammoniumnitraatin hinta vaihtelee jo vähemmän, salpietarin sekä Can27:n hinnoissa muutokset ovat vielä pienempiä ja NPK-lannoitteet ovat hinnaltaan vakaimpia, toimitusjohtaja **Markku Heikkonen** Belor Agrolta kuvaa tilannetta.

Korkeatyppiset NPK-lannoitteet ovat lisäksi kotikutoisia ja käytössä vain Pohjoismaissa, mikä jarruttaa osaltaan hintojen muutoksia.

Tilinpäätösostot jäivät vähiin

Lannoitemarkkinat starttasivat vilkkaasti kauden alkaessa kesällä, mutta menekki alkoi hyytyä puintien jälkeen. Vuoden vaihteessa kauppa likimain seisoi eikä vuoden lopun tilinpäätösostoja tehty kuten odotettiin, Muhonen sanoo.

Muhonen ja Heikkonen epäilevät, että lannoitteiden menekki saattaa jäädä odotettua pienemmäksi. Kesän varastokysely osoitti, että tiloilla on tavallista vähemmän lannoitteita varastossa, mutta se ei ainakaan vielä ole lisännyt kysyntää.

Voi olla, ettei varastoja täytetä tänä talvena.

Muhosen mukana moni asiakas on kertonut pärjäävänsä varastoilla. Samoin osa viljelijöistä yrittää tulla toimeen pelkällä typellä, kun he ennen ovat ostaneet NPK-lannoitteita.

Muhosen mielestä menekin on pakko elpyä. Keski-Euroopassa kevät näyttää tulevan aikaisin ja syysviljojen lannoitukset starttaavat parin viikon päästä Etelä-Saksassa.

Meilläkin kevät saattaa tulla yllättäen ja aikaisin. Routaa on vähän ja paksu pakkaslumi suojaa maata. ”Kymmenen viikon päästä voi olla kiire pellolle.”

Isoja määriä myymättä

Toimitusjohtaja **Tero Hemmilä** Yara Suomesta toteaa, että yli puolet talven lannoitteista on toimitettu, mutta odotettua hiljaisempaa markkinoilla on ollut.

Kaupankäynti on piristynyt hieman viime päivinä, mutta lannoitteita on myymättä isoja määriä verrattuna vuoden lopulla tehtyihin ennusteisiin. Toki toimituksista selvitään, mutta kovin pitkään ei olisi varaa enää odottaa, Hemmilä sanoo.

Hemmilä varoo puhumasta liikoja. Yara julkistaa viime vuoden tuloksensa helmikuun alussa ja hiljainen aika on menossa. ”Parin viikon päästä voin kertoa enemmän.”

Kysyntäpiikit uutta alalla

Johtaja **Pasi Lähdetie** Raisiosta toteaa, että paremminkin kauppa voisi käydä.

Lähdetien mukaan kysyntä on elpynyt lievästi, mutta kellään ei ole viisautta, mihin ensi viikolla päädytään. Viljamarkkinoilla jännitetään, miten Etelä-Amerikan kuivuus ja pohjoisen pallonpuoliskon talvituhot vaikuttavat satoennusteisiin.

Viljelijät seuraavat tarkkaan markkinoita, mikä on muuttanut viljan ja lannoitteiden kauppatapoja. Kysyntä tulee lyhyinä pyrskeinä ja välillä voi olla pitkään hiljaista.

Myös tukien maksuaikataulu tuntuu, ehkä myös tilojen talouden kiristyminen, Lähdetie toteaa.

Lähdetie arvelee, että joulun jälkeiset myrskyt hiljensivät myös osaltaan kaupankäyntiä alkuvuonna, kun viljelijöiden aika kului jälkien korjaamisessa.

VEIKKO NIITTYMAA

Lannoitteiden raaka-aineiden hintoja

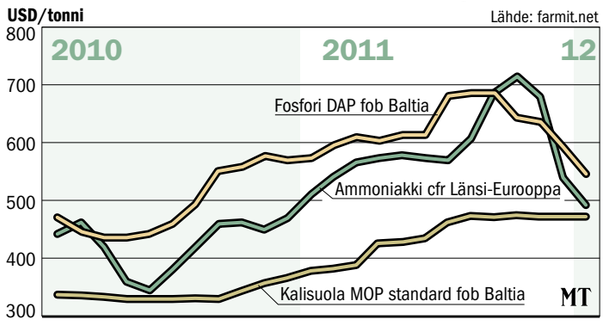

Urean hinta 2010–12 (US Gulf)

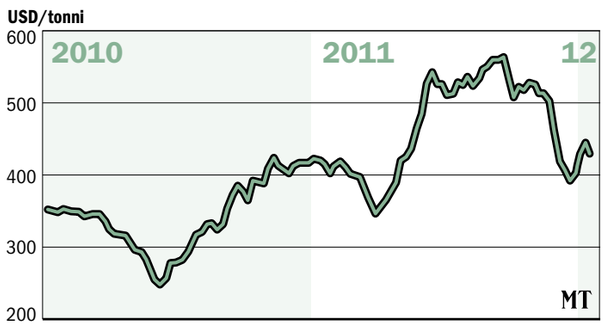

Soklin malmia ei rikasteta Venäjällä

Nyt selvitetään rikastamista Suomessa

Yara luopuu suunnitelmista rikastaa Soklin fosforimalmia Venäjän puolella. Tutkimukset ovat tältä osin ohi ja ne osoittivat, ettei Soklin kaltaisen malmin rikastaminen Kovdorissa ole mahdollista, toteaa viestintäpäällikkö **Gunilla Stedt** Yara Suomesta.

Yara tiedotti Venäjän rikastamisselvitysten päättymisestä perjantaina.

Stedtin mukaan viime vuonna tehdyt rikastuskokeet ja fosforin hintakehitys ovat antaneet perusteita Yaralle jatkaa selvityksiä malmin rikastamisesta Suomessa. Rikastamo tulee tällöin Sokliin.

Vuoden 2012 aikana Soklissa kairataan lisää ja samalla päivitetään malmin rikastamisesta kaivoksen lähellä tehtyjä selvityksiä.

Työllisyysvaikutukset ovat merkittäviä Itä-Lapissa, jos malmi rikastetaan Soklissa. Kaivostoiminta työllistää suoraan noin 200 henkilöä ja epäsuorasti kaikkiaan 450 henkilöä. Rakennusaikana töissä tarvitaan noin 600 työntekijää.

VEIKKO NIITTYMAA

Pakkanen kiristyi talven ennätykseen

Suomessa mitattiin sunnuntain vastaisena yönä talven pakkasennätys. Elohopea laski miinus 35,3 asteeseen Koillismaan Taivalkoskella. **MT-STT**

Suomen Kreikka-lasku uhkaa kasvaa

Suomen riski Kreikan velkojen suhteen uhkaa kasvaa, vaikka tämä pääsisikin eteenpäin velkaneuvotteluissaan.

Kreikka tavoittelee sadan miljardin euron velkahelpotusta yksityisiltä luotottajilta. Velkataakan pienennys on ehto seuraavalle EU:n ja Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n tukipaketille, jonka suuruus olisi ainakin 130 miljardia euroa. Suomi olisi mukana antamassa uutta lainaa ja lisäämässä riskiään.

Jos Kreikka taas ei pääse sopuun velkojensa leikkaamisesta, se ei saa uutta lainaa ja saattaa jättää maksamatta vanhoja lainojaan. Se tarkoittaa julkisten velkakirjojen eli Euroopan keskuspankin ja Euroopan väliaikaisen vakausrahaston velkakirjojen arvon leikkaamista. Tämä tietää luottotappioita myös Suomelle, koska Suomi on vakausrahaston jäsen.

”Jos ei lainoja ja takuita kasvateta, onko niitä helpompi antaa anteeksi? Laitetaanko hyvää rahaa huonon perään vai annetaanko tulla tappioita?”, Pellervon taloustutkimuksen toimitusjohtaja **Pasi Holm** pallottelee Suomen asemaa.

Yhä vaikeampaa perustella kansalle

EKP:n kautta maksettava tuki olisi poliittisesti neutraalimpi vaihtoehto, mutta EKP edellyttää poliittisia päätöksiä. Ne ovat hankalia ja Holm epäilee, tietävätkö poliitikot itsekään, mitä päättävät.

”Asian monimutkaisuuden takia päättäjät eivät enää pysty perustelemaan kansalle sitä, mistä on kysymys. Sitten otetaan jyrkkiä rajauskantoja ja niitä ryhdytään kiertämään.”

”Esimerkiksi takuista sanottiin ensin, että niille saadaan korkoa ja ne ovat hyvä sijoitus. Sitten sanottiin, ettei tule tappioita ja nyt puhutaan jo tappioista.”

Suomen hallituksen suurella rummutuksella neuvottelemat vakuudet eivät koske nyt puheena olevia Kreikan vanhoja lainoja.

Suomella on vastuita kaikkiaan yli 12 miljardin euron edestä.

Kreikan uskotaan pääsevän tällä viikolla sopuun velkojensa leikkaamisesta yksityisten lainoittajiensa kanssa. Niiden arvioidaan menettävän jopa 70 prosenttia rahoistaan. Neuvotteluissa on kiistelty lainasumman leikkaamisesta ja jäljelle jäävästä korosta.

Kreikan velat ovat yhteensä 350 miljardia euroa. Sen pitää maksaa maaliskuussa 14,5 miljardin euron lainaerä.

Vapaaehtoinen leikkaus estää kriisin leviämisen

Pasi Holmin mukaan on olennaista, että Kreikan luotottajat leikkaavat lainojaan vapaaehtoisesti.

”Joku lainoittaja on saattanut ottaa lainoille vakuutuksen. Vapaaehtoisuudella halutaan estää se, etteivät mahdolliset vakuutukset laukea ja kriisi leviä vakuutusyhtiöihin.”

Saksa on väläyttänyt jopa Kreikan valtiontalouden asettamista EU:n valvontaan, jotta lainoittajien tukipaketille asettamat ehdot täyttyisivät ja Kreikka hoitaisi valtionvelkaa ennen muita menoja.

Kreikka torjuu ajatuksen, koska valtion varainkäyttö on kansallisen itsemääräämisoikeuden piiriin kuuluva asia.

EU-maiden johtajat puhunevat Kreikan tilanteesta tänään Brysselissä käytävässä huippukokouksessa, vaikka pääaiheita ovatkin EU-maiden budjettikuria tiukentava taloussopimus, Euroopan pysyvä kriisirahasto. Saksa on nyt lämmennyt rahaston koon kasvattamiselle.

EIJA POUTANEN

Merimetsoja saa häiritä Velkualla

Varsinaissuomalainen Airiston-Velkuan kalastusalue saa häiritä merimetsojen pesäpuuhia tänä ja ensi vuonna.

Varsinais-Suomen elykeskus antoi kalastusalueelle luvan häiritä merimetsojen pesintäyrityksiä Mynälahdella, Rouhunaukolla ja Länsiaukolla, mutta ei alueen pohjoisosan Natura-alueilla.

Merimetsojen pesintää yritetään estää virittämällä luodoille lippusiimoja ja muita karkottimia sekä nousemalla maihin luodoille.

Puuhun ja maahan rakenteilla olevat pesät pyritään tuhoamaan ennen kuin niihin on munittu. Jos pesissä on munia, ne jätetään rauhaan.

REIJO VESTERINEN